

Controleprotocol en normenkader jaarrekening 2023

Inhoudsopgave

1.0 Inleiding	3
1.1 Algemeen	3
1.2 Doelstelling	3
1.3 Wettelijk kader	4
2.0 Verantwoording en controle	5
2.1 Rechtmatigheidsverantwoording	5
2.2 Algemene uitgangspunten voor de controle	5
2.3 Reikwijdte rechtmatigheidscontrole	7
3.0 Te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties (accountant)	7
3.1 Algemeen	7
3.2 Goedkeuringstoleranties (accountant)	7
3.3 Rapporteringstoleranties (accountant)	8
3.4 Specifieke uitkeringen (SiSa-bijlage in de jaarrekening)	9
4.0 Te hanteren verantwoordings- en rapporteringsgrens (college)	9
4.1 Verantwoordingsgrens (college)	9
4.2 Rapporteringsgrens (college)	10
5.0 Normenkader rechtmatigheid	10
Bijlage 1: Criterium	11
Bijlage 2: Standaardtekst rechtmatigheidsverantwoording	12
Bijlage 3: Normenkader	13

1 Inleiding

1.1 Algemeen

Ter voorbereiding en ondersteuning van de uitvoering van de accountantscontrole, en de daaruit voortvloeiende controleverklaring, dient de gemeenteraad een aantal zaken op hoofdlijnen nader te regelen. Dit gebeurt door middel van het Controleprotocol en het jaarlijks te actualiseren Normenkader.

Het wetsvoorstel 'versterking decentrale rekenkamers' is op 31 mei 2023 aangenomen door de Tweede Kamer. De invoering van de rechtmatigheidsverantwoording is ook een onderdeel van dit wetsvoorstel. Het college van Burgemeester en Wethouders (hierna college van B&W) is en blijft ook na 2022 verantwoordelijk voor de rechtmatigheid binnen de organisatie.

Tot en met boekjaar 2022 verstrekten externe accountants een controleverklaring met een oordeel inzake getrouwheid ("kloppen de cijfers") en rechtmatigheid ("is er volgens de regels gewerkt") bij de jaarrekening van gemeenten. Met de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording wijzigt dit. Het college geeft vanaf boekjaar 2023 een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening. Daarmee valt de rechtmatigheidsverantwoording onder het getrouwheidsoordeel van de accountant. De accountant kijkt dus nog wel of de rechtmatigheidsverantwoording "juist" is.

1.2 Doelstelling

Dit controleprotocol, waarbij het normenkader als bijlage is bijgevoegd, heeft als doel nadere aanwijzingen te geven aan de accountant over:

1. de reikwijdte van de accountantscontrole;
2. de daarvoor geldende normstellingen bij deze controle; en
3. de te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties voor de controle van de jaarrekening van de gemeente Heerenveen.

Tevens geeft dit controleprotocol de verantwoordingsgrens aan ten aanzien van de rechtmatigheidsverantwoording door het college en de rapporteringsgrens ten behoeve van het opnemen en toelichten van geconstateerde onrechtmatigheden door het college in de bedrijfsvoering paragraaf vast te leggen.

De Gemeentewet schrijft in paragraaf 2 (de jaarrekening) onder meer voor dat het college aan de gemeenteraad over elk begrotingsjaar verantwoording aflegt over het gevoerde bestuur, onder overlegging van de jaarrekening en het jaarverslag. Wanneer de gemeenteraad de jaarrekening vaststelt dan ontlast dat de leden van het college ten aanzien van het daarin verantwoorde financieel beheer. Door middel van de accountantscontrole krijgt de gemeenteraad een oordeel over de kwaliteit (waaronder getrouwheid en rechtmatigheid) van de jaarrekening en daarmee van de verantwoording.

Het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) geeft de gemeenteraad ruimte om de in de accountantscontrole te hanteren goedkeuringstoleranties en de rapporteringstoleranties scherper te stellen dan in het BADO is voorgeschreven. Deze mogen voor elke jaarrekening opnieuw worden bepaald.

Dit controleprotocol heeft betrekking op het verantwoordingsjaar 2023.

1.3 Wettelijk kader

De controle is geregeld in artikel 213 van de Gemeentewet.

Lid 1 schrijft voor dat de gemeenteraad bij verordening regels vaststelt voor de controle op het financiële beheer en op de inrichting van de financiële organisatie. De verordening moet waarborgen dat de rechtmatigheid van het financiële beheer en van de inrichting van de financiële organisatie wordt getoetst. Deze verordening is door de gemeenteraad vastgesteld.

Lid 2 schrijft voor dat de gemeenteraad één of meer accountants aanwijst als bedoeld in artikel 393, eerste lid, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, belast met de controle van de in artikel 197 (van de Gemeentewet) bedoelde jaarrekening en het daarbij verstrekken van een controleverklaring en het uitbrengen van een verslag van bevindingen. Deloitte heeft van de gemeenteraad de opdracht gekregen deze accountantscontrole uit te voeren.

Lid 3 en 4 schrijven de inhoud van de controleverklaring en van het verslag van bevindingen voor. Lid 5 schrijft de verzending daarvan voor. Lid 6 schrijft voor dat bij AMvB nadere regels gesteld kunnen worden met betrekking tot de reikwijdte van en de verslaglegging over de accountantscontrole.

Deze regels zijn gesteld in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) en het Besluit single - information en single - audit (SiSa) voor specifieke uitkeringen.

Lid 7 t/m 9 zijn niet van toepassing op de gemeente Heerenveen.

De gemeenteraad heeft op 13 juli 2023 de verordening ex. artikel 213 Gemeentewet vastgesteld. In de "Controleverordening gemeente Heerenveen 2023" is de controle op het financieel beheer en op de inrichting van de financiële organisatie van de gemeente Heerenveen vastgesteld. Met dit controleprotocol stelt de gemeenteraad het kader vast dat voortvloeit uit de wetgeving en de gemeentelijke regelgeving.

2 Verantwoording en controle

2.1 Rechtmatigheidsverantwoording

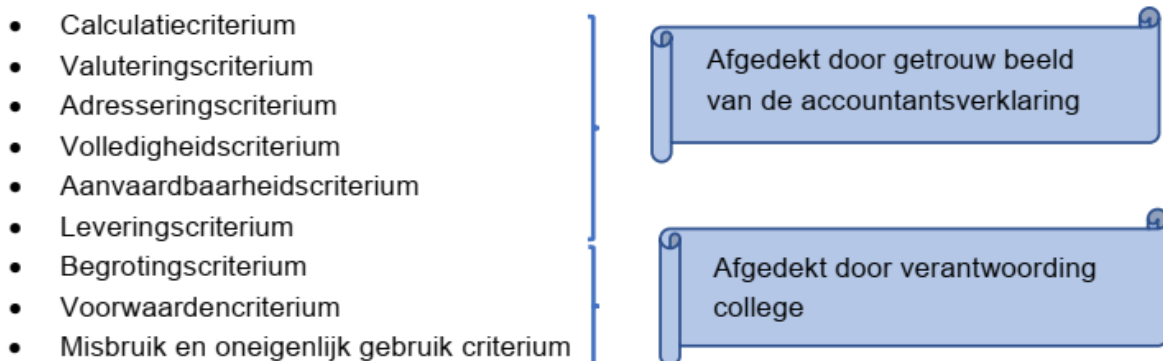
Al enkele jaren is sprake van de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording bij de jaarrekening van gemeenten. Gedurende 2022 is duidelijk geworden dat de invoering per 1 januari 2023 dient plaats te vinden en de eerste verantwoording over boekjaar 2023 in het voorjaar 2024 opgesteld dient te worden.

Met de inwerkingtreding van de rechtmatigheidsverantwoording is de opzet van het controleprotocol en normenkader aangepast. De controle van de rechtmatigheid is hiermee geen verantwoordelijkheid meer van de accountant, maar van het college zelf. Dit controleprotocol is derhalve niet alleen bedoeld voor de controleopdracht aan de accountant, maar ook de basis voor de af te geven rechtmatigheidsverantwoording van het college.

Goed is om te onderstrepen dat rechtmatigheid, tenzij anders besloten door de gemeenteraad, toeziet op financiële rechtmatigheid. Niet-financiële rechtmatigheid (bijvoorbeeld het overschrijden van termijnen of juridische rechtmatigheid) valt niet onder het rechtmatigheidskader voor de jaarstukken.

2.2 Algemene uitgangspunten voor de controle (getrouwheid en rechtmatigheid)

Zoals in artikel 213 Gemeentewet is voorgeschreven vindt de controle van de jaarrekening (zoals bedoeld in artikel 197 Gemeentewet) plaats door de door de raad benoemde accountant. Met ingang van 2023 is het college van B&W verantwoordelijk voor de rechtmatigheidsverantwoording. Onder rechtmatigheid wordt, volgens de definitie in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, begrepen dat de in de jaarrekening verantwoorde baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen, dat wil zeggen "in overeenstemming zijn met de begroting en met de van toepassing zijnde wettelijke regelingen, waaronder gemeentelijke verordeningen". In het kader van de rechtmatigheidscontrole worden negen rechtmatigheidscriteria onderkend:

In het kader van het getrouwheidsonderzoek wordt aandacht besteed aan de meeste van deze criteria. Ondanks dat deze criteria door de accountantscontrole worden afgedekt, worden deze door de organisatie door de verbijzonderde interne controle, waar van toepassing, ook meegenomen bij de rechtmatigheidsonderzoeken.

Voor de oordeelsvorming m.b.t. de rechtmatigheid van het financieel beheer wordt specifiek aandacht besteed aan volgende criteria:

- het begrotingscriterium;
- het voorwaardencriterium;
- het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium (M&O-criterium).

Deze rechtmatigheidsverantwoording dient door het college te worden afgelegd. De toelichting op de criteria wordt in bijlage 1 nader toegelicht.

De accountant stelt de getrouwheid van de jaarrekening vast, inclusief de rechtmatigheidsverantwoording, als een onderdeel van de jaarrekening. In de controleverklaring wordt geen afzonderlijk oordeel meer gegeven over de rechtmatigheid. Het college neemt de rechtmatigheidsverantwoording op in de jaarrekening. Bij de controle op getrouwheid toetst de accountant in hoeverre de rechtmatigheidsverantwoording van het college een getrouwe weergave is van de werkelijkheid.

De controle van de jaarrekening door de accountant is gericht op het afgeven van een oordeel over:

- de getrouwe weergave van de in de jaarrekening gepresenteerde baten en lasten en activa en passiva;
- de getrouwheid van de door het college afgegeven rechtmatigheidsverantwoording;
- de inrichting van het financieel beheer en de financiële organisatie gericht op de vraag of deze een getrouwe en rechtmatige verantwoording mogelijk maken;
- het in overeenstemming zijn van de door het college opgestelde jaarrekening met de bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te stellen regels bedoeld in artikel 186 Gemeentewet (Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten);
- de verenigbaarheid van het jaarverslag met de jaarrekening;
- de bijlage bij de jaarrekening met verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen, bedoeld in art 58a van het Besluit Begroting en Verantwoording (voortaan BBV).

De bij de controle uit te voeren werkzaamheden worden nader bepaald door:

- de nadere regels die bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden gesteld op grond van artikel 213, zesde lid Gemeentewet (Besluit Accountantscontrole Provincies en Gemeenten);
- de Kadernota en adviezen van de Commissie BBV en;
- de Richtlijnen voor de Accountantscontrole van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants.

2.3 Reikwijdte rechtmatigheidscontrole

De controle op rechtmatigheid is gericht op de naleving van externe en interne regelgeving, zoals die opgenomen zijn in het normenkader. Het normenkader wordt jaarlijks geactualiseerd en vastgesteld door de gemeenteraad.

De controle op rechtmatigheid is uitsluitend van toepassing voor zover deze directe financiële beheershandelingen betreffen of kunnen betreffen. De commissie BBV heeft een standaardtekst (zie bijlage 2) opgesteld voor de rechtmatigheidsverantwoording. De standaardtekst wordt door de gemeente opgenomen in de jaarrekening.

Rechtmatigheidscriteria die ook de getrouwheid raken zijn geen onderdeel van de rechtmatigheidsverantwoording. Bijvoorbeeld: constatering van een verslaggevingsfout is geen onderdeel van de rechtmatigheidsverantwoording. Ook de constatering dat een post in de jaarrekening niet voldoet aan de uitgangspunten van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) hoeft niet opgenomen te worden in de rechtmatigheidsverantwoording. De toelichting over de criteria wordt nader uiteengezet in bijlage 1.

3.0 Te hanteren goedkeurings- en rapporteringstoleranties (accountant)

3.1 Algemeen

Tijdens de controle accepteert de accountant bepaalde toleranties en richt de controle daarop in. De accountant controleert niet ieder document of financiële handeling die binnen de gemeente wordt verricht, maar richt de controle zodanig in dat hij voldoende zekerheid verkrijgt over het getrouwe beeld van de jaarrekening.

Het uitvoeren van werkzaamheden met inachtneming van toleranties impliceert dat de controle zodanig wordt uitgevoerd, dat voldoende zekerheid wordt verkregen over het getrouwe beeld van de jaarrekening inclusief het getrouwe beeld van de rechtmatigheidsverantwoording.

3.2 Goedkeuringstoleranties (accountant)

De goedkeuringstolerantie is het bedrag dat de som van fouten in de jaarrekening of onzekerheden in de controle aangeeft, die in een jaarrekening maximaal mogen voorkomen, zonder dat de bruikbaarheid van de jaarrekening voor de oordeelsvorming door de gebruikers wordt beïnvloed.

Voor de goedkeuringstolerantie wordt onderscheid gemaakt tussen fouten en onzekerheden. Een fout in een jaarrekening kan ontstaan doordat bijvoorbeeld een jaarrekeningpost onvolledig is opgenomen, een toelichting ontoereikend is of dat een waarderingsgrondslag onjuist is. Een onzekerheid in de controle kan bijvoorbeeld ontstaan door gebreken in de interne controle. Hierdoor is achteraf niet meer vast te stellen of een bepaalde uitgave rechtmatig heeft plaatsgevonden of dat bepaalde baten volledig zijn verantwoord.

In het hierna opgenomen schema zijn de goedkeuringstoleranties opgenomen zoals vast te stellen voor het controlejaar. In het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO) zijn minimumeisen voor de te hanteren goedkeuringstoleranties bij de controle van de jaarrekening voorgeschreven. De goedkeuringstolerantie is bepalend voor de

oordeelsvorming en de strekking van de controleverklaring. Artikel 2 schrijft ook voor dat de gemeenteraad de goedkeuringstoleranties op een lager percentage kan vaststellen¹.

	Controleverklaring			
	Goedkeurend	Beperking	Oordeel-onthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% van lasten)	≤ 1%	> 1% < 3%	-	≥ 3%
Onzekerheden in de controle (% van lasten)	≤ 3%	> 3% < 10%	≥ 10%	-

Voor dit controleprotocol zijn de bovenstaande goedkeuringstoleranties van toepassing (het wettelijk minimum). Deze bedragen zijn ter illustratie en gebaseerd op de begrote lasten inclusief de tussentijdse begrotingswijzigingen en inclusief toevoegingen aan de reserves.

De omvang van de begroting 2023 bedraagt in totaal € 220.778.284. Op basis daarvan betekenen de goedkeuringstoleranties dat een totaalbedrag aan fouten in de jaarrekening van € 2.207.782 en een totaalbedrag aan onzekerheden van € 6.623.348 een goedkeurende controleverklaring niet zullen aantasten.

3.3 Rapporteringstoleranties (accountant)

Naast de goedkeuringstoleranties is er een rapporteringstolerantie. De geconstateerde en niet-gecorrigeerde fouten en de geconstateerde onzekerheden worden gerapporteerd door de accountant aan de gemeenteraad in het verslag van bevindingen. Bij de rapportering wordt een rapporteringstolerantie in acht genomen die bepalend is voor het al dan niet rapporteren van een fout of onzekerheid.

De rapporteringstolerantie kan als volgt worden gedefinieerd: *“Een bedrag dat gelijk is aan of lager is dan de bedragen voortvloeiend uit de goedkeuringstolerantie”*. Een lagere rapporteringstolerantie leidt in beginsel niet tot aanvullende controlewerkzaamheden, maar wel tot een uitgebreidere rapportage van bevindingen”.

Voor de rapporteringstolerantie wordt als maatstaf genomen dat de accountant op het niveau van programma's elke fout of onzekerheid van € 100.000 of hoger rapporteert in het verslag van bevindingen. De accountant richt de controle in, rekening houdend met de rapporteringstolerantie om te kunnen waarborgen dat alle gesignaleerde onrechtmatigheden die dit bedrag overschrijden ook daadwerkelijk in het verslag van bevindingen worden opgenomen.

3.4 Specifieke uitkeringen (SiSa-bijlage in de jaarrekening)

Het college is met ingang van het verslagjaar 2023 verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening, waarin het vermogen en resultaat getrouw dienen te worden geven in overeenstemming met het BBV. Daarin is begrepen de rechtmatigheidsverantwoording, waarin het college rapporteert over de rechtmatige totstandkoming van de in de jaarrekening (inclusief SiSa-bijlage) opgenomen lasten, baten en balansmutaties. In tegenstelling tot eerdere berichtgeving dienen de fouten en onduidelijkheden die voortvloeien uit de verantwoording van de specifieke uitkeringen dus ook opgenomen te worden in de rechtmatigheidsverantwoording.

Voor de accountant geldt voorts dat op basis van artikel 213, lid 3b van de Gemeentewet in de controleverklaring aandacht geschonken moet worden aan de rechtmatige totstandkoming van de specifieke uitkeringen. Dit betekent dat naast het getrouwheidsoordeel bij de jaarrekening als geheel nog een uitspraak van de accountant wordt gevraagd bij de rechtmatigheid van de specifieke uitkeringen in de SiSa-bijlage.

Het BADO schrijft voor specifieke uitkeringen (van het Rijk) in artikel 5 de onderstaande minimale rapporteringtolerantie(s) voor.

Accountantsverslag			
Lasten specifieke uitkering	≤ € 125.000,--	> € 125.000,-- en ≤ € 1.000.000,--	> € 1.000.000,--
Rapportage fout of onzekerheid	€ 12.500,--	10% van de lasten	€ 125.000,--

Voor lasten en baten anders dan de specifieke uitkeringen schrijft het BADO in artikel 5 de bedragen die voortvloeien uit de goedkeuringstoleranties als minimale rapporteringtolerantie(s) voor. Hetzelfde artikel schrijft voor dat de gemeenteraad de bedragen voor de rapporteringtolerantie(s) op een lager bedrag kan vaststellen. Dat met uitzondering van de rapporteringtolerantie(s) voor specifieke uitkeringen waarvan niet mag worden afgeweken.

4.0 Te hanteren verantwoordings- en rapporteringsgrens (college)

4.1 Verantwoordingsgrens (college)

Naast de bovengenoemde toleranties is de verantwoordingsgrens onderkend. Deze wordt als volgt gedefinieerd: *“De verantwoordingsgrens is een door de gemeenteraad vastgesteld bedrag, waarboven het college de afwijkingen (fouten en onduidelijkheden) moet opnemen in de rechtmatigheidsverantwoording”*. De verantwoordingsgrens valt binnen de bandbreedte van 0% tot 3% van de totale lasten van de gemeente, inclusief de dotaties aan de reserves”.

De grens waarboven afwijkingen in de rechtmatigheidsverantwoording moeten worden opgenomen, wordt door de raad bepaald en bedraagt maximaal 3% van de totale lasten (inclusief toevoegingen aan de reserves). Onder afwijkingen wordt verstaan fouten (dus het niet naleven van wet- en regelgeving) en/of posten waarvan bij het college onduidelijkheid bestaat over de rechtmatigheid. Voor fouten en onduidelijkheden geldt hetzelfde percentage. Fouten en onduidelijkheden mogen daarbij niet bij elkaar opgeteld te worden.

Voor de jaarrekening 2023 (t/m 2026) is de verantwoordingsgrens vastgesteld op 1%. (Dit is overeenkomstig met het door de raad vastgestelde percentage over boekjaar 2022 en de op 13 juli 2023 door de raad vastgestelde Financiële verordening met ingang van 2024).

Deze sluit aan met de grens van 1% welke de accountant hanteert. Dit is conform advisering vanuit de NBA (Nederlandse beroepsorganisatie van Accountants)

4.2 Rapporteringsgrens (college)

Het college is verplicht om onrechtmatigheden toe te lichten in de bedrijfsvoeringsparagraaf, indien de geconstateerde onrechtmatigheden de verantwoordingsgrens overschrijden. In deze paragraaf beschrijft het college ook welke maatregelen worden genomen om de vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen. De rapporteringsgrens voor college is gezet op € 100.000. Dit is overeenkomstig de rapporteringsgrens voor de accountant.

5.0 Normenkader rechtmatigheid

Het normenkader (zie bijlage 3) is de inventarisatie van de voor de accountantscontrole relevante regelgeving van hogere overheden en van de gemeente zelf. De inventarisatie bestaat uit de externe wetgeving en de eigen regelgeving, waarbij de verordeningen, raadsbesluiten en de collegebesluiten kunnen worden onderscheiden. Het normenkader moet actueel worden gehouden en aangepast op basis van nieuwe wet- en regelgeving. De controle op rechtmatigheid is limitatief gericht op:

- (1) De naleving van externe regelgeving (van hogere overheden) zoals die in het bijgaande normenkader rechtmatigheid is opgenomen. Alleen regelgeving die bepalingen bevat over financiële beheershandelingen is van belang.
- (2) De naleving van eigen regelgeving zoals die in het bijgaande normenkader rechtmatigheid is opgenomen. Alleen regelgeving en besluiten die bepalingen bevatten over financiële beheershandelingen zijn van belang. Aan eigen regelgeving en / of besluiten worden uitsluitend financiële consequenties verbonden aan bepalingen die recht, hoogte en duur van financiële beheershandelingen betreffen.
- (3) Kaderstellende collegebesluiten welke bepalingen bevatten over financiële beheershandelingen en op basis van externe regelgeving, verordeningen en/of raadsbesluiten moeten worden genomen. De accountant controleert of het besluit daadwerkelijk is genomen en of het voldoet aan eventuele eisen die daaraan zijn gesteld. De accountant controleert niet de naleving van deze besluiten, met uitzondering van:
 - (a) Wettelijk verplichte kaderstellende collegebesluiten waarbij is voorgeschreven dat een rechtmatigheidstoets moet worden uitgevoerd.
 - (b) Kaderstellende collegebesluiten die de gemeenteraad aanvullend opneemt in het normenkader.
- (4) Alle overige collegebesluiten vallen niet onder het rechtmatigheidsoordeel.
- (5) De naleving van de themabegroting, zoals uitgewerkt in het bijgaande normenkader begrotingsrechtmatigheid.
- (6) De aanwezigheid, actualiteit, naleving en werking van maatregelen om misbruik en oneigenlijk gebruik van regelgeving en / of besluiten te voorkomen.

Bijlage 1: Criterium

Afbakening: welke aspecten van rechtmatigheid raken de verantwoording

Er worden negen aspecten van rechtmatigheid onderscheiden. In onze Verbijzonderde interne controle worden alle 9 criteria meegenomen. De criteria 1 t/m 6 worden afgedekt door de toets van de accountant over getrouwheid, en behoeven niet afzonderlijk te worden opgenomen in de rechtmatigheids-verantwoording.

Vanzelfsprekend maken zijn wel onderdeel uit van de reguliere jaarrekeningcontrole.

De criteria 7 t/m 9 (voorwaardencriterium, begrotingscriterium, en M&O criterium) zijn specifieke rechtmatigheidscriteria en hierover moet vanaf 2023 verantwoording worden afgelegd door college in de rechtmatigheids-verantwoording.

In het onderstaande schema is dit nader toegelicht.

Criteria	Omschrijving	Voorbeeld
1. Calculatiecriterium	De geregistreerde (vastgestelde) bedragen zijn juist berekend.	Legesbedragen, facturen.
2. Valueringscriterium	Het tijdstip van betaling en de verantwoording van verplichtingen is juist.	Aangaan en verantwoording van contracten en verplichtingen.
3. Leveringscriterium	Juistheid van ontvangen goederen en/of diensten. Is de prestatie geleverd?	Inkoop van goederen en/of diensten.
4. Adresseringscriterium	De persoon of organisatie waar een financiële stroom naar toe is gegaan, is juist (rechthebbende).	Betalingsverkeer.
5. Volledigheidscriterium	Alle opbrengsten die verantwoord zouden moeten zijn, zijn ook verantwoord.	Legesopbrengsten, onroerende zaakbelastingen, rioolheffingen, afvalstoffenheffing, grondverkoop.
6. Aanvaardbaarheids-criterium	De financiële beheershandeling past bij de activiteiten van de gemeente en in relatie tot de kosten is een aanvaardbare tegenprestatie overeengekomen.	Inkoop van goederen en/of diensten, verstrekken van subsidie.
7. Begrotingscriterium	Financiële handelingen moeten passen binnen het kader van de geautoriseerde begroting. Het totaal moet passen binnen het opgestelde en geautoriseerde programma.	Overschrijding van een programma.
8. Voorwaardencriterium	Nadere eisen die worden gesteld bij de uitvoering van financiële beheershandelingen.	Subsidievoorwaarden, aanbesteding, belastingwetgeving.
9. Misbruik en Oneigenlijk gebruik criterium	De interne toetsing op juistheid en volledigheid van gegevens die door derden zijn verstrekt bij het gebruik van overheidsregelingen (= misbruik). De interne toetsing of derden bij het gebruik van overheidsregelingen geen (rechts)handelingen hebben verricht die in strijd zijn met het doel of de strekking van de regeling (= oneigenlijk gebruik)	Subsidieregelingen, kwijtschelding, uitkeringen, Aanbestedingen (Staatssteun).

Bijlage 2 Standaardtekst rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op <datum> vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt <x>% (maximaal 3) van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € <x>.

Bevinding

Het college is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties <niet> rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

-
-

In de paragraaf Bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Bijlage 3 Normenkader versie augustus 2023

Soort+nr	onderwerp	Belastingen Inkomen en aanbestedingen	Personeel/Salarissen	Participatie	WMO	Jeugdhulp	Schuldhelpverlening	Informatiebeveiliging	Subsidies	Fin. en alg. dekkingsmid.	Grondexploitatie	Overig
A 001	Besluit aanwijzing heffingsambtenaar	•										
A 002	Besluit aanwijzing invorderingsambtenaar	•										
A 003	Aanwijzen toezichthouders BRP en mandatering opleggen bestuurlijke boete											•
A 004	Aanwijzingsbesluit gemeenteambtenaren belast met de invordering van gemeentelijke belastingen en belastingdeurwaarders	•										
A 005	Aanwijsbesluit Wet Markt en Overheid		•							•		•
A 006	Aanwijzingsbesluit Security officer Suwinet			•			•	•				
A 007	Besluit van het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Heerenveen houdende een aanwijzing van een dienst van algemeen economisch belang								•	•		
A 008	Aanwijzingsbesluit gemandateerde SUWI-net							•				
A 009	Aanwijzing beveiligingsfunctionaris waardedocumenten							•				
B 001	"Zo doet de gemeente Heerenveen zaken" Kadernota inkoop- en aanbestedingsbeleid	•										
B 002	Beleidsregels handhaving en inning vorderingen Participatiewet, IOAW en IOAZ 2017 gemeente Heerenveen			•			•					
B 003	Kadernota Sociaal Domein 2019-2025 "Heerenveen ontwikkelt verder"			•								
B 004	Beleidsregels verlagen algemene bijstand in verband met de woonsituatie en de schoolverlaterssituatie Participatiewet gemeente Heerenveen 2020			•								
B 005	Beleidsregels Wmo 2021 Gemeente Heerenveen				•							
B 006	Nota grondbeleid 2013									•	•	
B 007a	Beleidsregels Schuldhulpverlening en Budgetbeheer gemeente Heerenveen 2021 (tm 29-6-2023)						•					
B 007b	Beleidsregels Schuldhulpverlening en Budgetbeheer gemeente Heerenveen 2023 (vanaf 30-6-2023)						•					
B 008	Organisatiebesluit gemeente Heerenveen 2014- onderdeel tekenbevoegdheid		•							•		
B 009	Beleidsregels bijzondere bijstand			•	•		•					
B 010	Treasurystatuut 2022 gemeente Heerenveen									•		
B 011	Leidraad Invordering Gemeentelijke Belastingen	•										
B 012a	Tarievenbesluit privaatrechtelijke parkeertarieven en openingstijden parkeergarage Geerts Willigenplein 2021 (tm 14-3-2023)											•
B 012b	Tarievenbesluit privaatrechtelijke parkeertarieven en openingstijden parkeergarage Geerts Willigenplein 2023 (vanaf 15-3-2023)											•
B 013	Mandaatbesluit heffingsambtenaar en invorderingsambtenaar	•										
B 014	Richtlijnen voor taken voortvloeiende uit het contante geldverkeer									•		•
B 015	Sociaal statuut WNRA		•									
B 016	Beleidsregels Collectieve Zorgverzekering Minima en Heerenveen Zorgt Regeling 2023			•								
B 017	Vitaliteitspact gemeente Heerenveen 1 januari 2020 – 1 januari 2021 (verlengd tot en met 2023)		•									
B 018	Informatiebeveiligingsbeleid Heerenveen						•					
B 019	Beleidsnota Snippergrond											•

Soort+nr	onderwerp	Belastingen Inkopen en aanbestedingen	Personeel/Salarissen	Participatie	WMO	Jeugdhulp	Schuldhelpverlening	Informatiebeveiliging	Subsidies	Fin. en alg. dekking smid.	Grondexploitatie	Overig
B 020	Algemene voorwaarden voor de uitgifte van registergoederen door de gemeente Heerenveen										•	
B 021	VTH-Beleidsplan 2023											•
B 022	Algemene Voorwaarden Inkoop Leveringen Gemeente Heerenveen 2022	•										
B 023	Algemene Voorwaarden Inkoop Diensten Gemeente Heerenveen 2022	•										
B 024	Gemeentelijke Inkoopvoorwaarden bij IT (GIBIT)	•										
B 025	Beleidsregels Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 gemeente Heerenveen 2020			•								
B 026	Lokaal Eenzaamheidsbeleid 2020-2028 'Samen één in Heerenveen!'			•								
B 027	Mandaatbesluit uitvoering Wet basisregistratie adressen en gebouwen											•
B 028	Handboek Ambtelijke integriteit		•									
B 029	Nota samenwerken 2019									•		
B 030	Melden en onderzoek integriteitsschending		•									
B 031	Mandaatbesluit WVGZ gemeente Heerenveen				•							
B 032	Beleidsregels giften en schadevergoedingen			•								
B 033	Inschrijvingsreglement woningbouwkavels 2022										•	
B 034	Reserveringsbeleid bedrijfskavels IBF per 1-7-2021										•	
B 035	Beleidsregels selectieprocedure kavels bedrijventerreinen IBF/De Kavels										•	
B 036	Beleidsregels lijkbezorging van gemeentewege gemeente Heerenveen (Wet op de lijkbezorging)											•
B 037	Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning gemeente Heerenveen 2021				•							
B 038	Besluit van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Heerenveen houdende regels omtrent vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH-beleid Fryslân, Uniform beleid voor vergunningverlening, toezicht en handhaving van de provinciale en gemeentelijke basistaken)											•
B 039	Beleidsregels voor het aanwijzen van een belastingplichtige in een keuzesituatie Heerenveen 2022 (BAB Heerenveen 2022)	•										
B 040	Beleidsregels ambtshalve vermindering belastingen Heerenveen 2022	•										
B 041	Beleidsregels Wet inburgering 2021 gemeente Heerenveen											•
B 042	Besluit gratis reisdocument gemeente Heerenveen											•
B 043	Besluit om te anticiperen op de Verzamelwet hersteloperatie toeslagen			•		•						
B 044	Besluit subsidieplafonds gemeente Heerenveen 2023								•			
B 045	Brede Nota Kapitaalgoederen 2023 t/m 2027									•		
B 046	Nota reserves en voorzieningen Heerenveen 2022-2025									•		
B 047	Nota risicomanagement en weerstandsvermogen 2022									•		
B 048	Nota Vastgoedbeleid Heerenveen									•		
B 049	Beleidsregels inkomstenvrijlating Participatiewet, IOWA en IOAZ gemeente Heerenveen 2023			•								
E 001	Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) - onderdeel staatssteun art. 107 en 108								•	•	•	
L 001	Jeugdwet		•			•						
L 002	Wet modernisering vennootschapsbelastingplicht overheidsondernemingen									•	•	
L 003	Regeling jeugdwet (incl pleegvergoeding)					•						
L 004	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (incl. Si/Sa)			•						•		

Soort+nr	onderwerp	Belastingen Inkopen en aanbestedingen	Personeel/Salarissen	Participatie	WMO	Jeugdhulp	Schuldhelpverlening	Informatiebeveiliging	Subsidies	Fin. en alg. dekking smid.	Grondexploitatie	Overig
L 005	Besluit single information en single audit (incl. div. regelingen)											
L 006	Gemeentewet: Gaat om financiële voorzieningen voor het bestuur, begroting en jaarrekening, administratie en controle, belastingen ed.											
L 007	Wet op het BTW-compensatiefonds											
L 008	Wet op de omzetbelasting 1968											
L 009	Wet voorkeursrecht gemeenten											
L 010	Grondexploitatie wet											
L 011	Onteigeningswet											
L 012	Wet en regelgeving huur, verhuur en pacht (inclusief overeenkomsten)											
L 013	Wet - en regelgeving reisdocumenten											
L 014	Wet- en regelgeving rechten / leges burgerlijke stand											
L 015	Wet- en regelgeving rijbewijzen											
L 016	Wet- en regelgeving ruimtelijke ordening (inclusief raadsbesluit over drempelbedrag en B&W besluit over procedureregeling)											
L 017	Wet gemeentelijke schuldhelpverlening (WGS)											
L 018	Wet sociale werkvoorziening (WSW)											
L 019	Wet waardering onroerende zaken											
L 020	Wet- en regelgeving wegen en verkeer, waaronder parkeren (WvW 1994/RVV 1990/Babw)											
L 021	Wet- en regelgeving wegverkeer (waaronder gehandicaptenparkeerkaarten)											
L 022	Wet gemeenschappelijke regelingen (inclusief de raadsbesluiten)											
L 023	Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid											
L 024	Besluit accountantscontrole provincies en gemeenten (BADO)											
L 025	Besluit begroting en verantwoording Provincies en Gemeenten											
L 026	Invorderingswet 1990											
L 027	Financiële-verhoudingswet											
L 028	Wet basisregistratie personen (BRP)											
L 029	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (WABO)											
L 030	Wet financiering decentrale overheden											
L 031	Wet normering Topinkomens (WNT)											
L 032	Participatiewet											
L 033	Wet op de lijkbezorging											
L 034	Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (WMO 2015)											
L 035	Wet langdurige zorg (Wlz)											
L 036	Rechtspositiebesluit decentrale politieke ambtsdragers											
L 037	Gebundelde uitkering (BUIG) Pw, IOAW, IOAZ, en Bbz 2004 (levensonderhoud startende zelfstandigen) (incl. SISA)											
L 038	Aanbestedingswet 2012 incl. gids proportionaliteit											
L 039	Besluit markt en overheid											
L 040	Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)											
L 041	Uitvoeringswet Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) met Memorie van toelichting											
L 042	Aanpassingswet Algemene verordening gegevensbescherming											
L 043	Ambtenarenwet 2017											

Soort+nr	onderwerp	Belastingen In kopen en aanbestedingen	Personeel/Salarissen	Participatie	WMO	Jeugdhulp	Schuldhelpverlening	Informatiebeveiliging	Subsidies	Fin. en alg. dekking smid.	Grondexploitatie	Overig
L 044	CAO 2023		•									
L 045	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers			•						•		
L 046	Uitvoeringsbesluit Ambtenarenwet 2017		•									
L 047	Wet elektronische publicatie (WEP)											•
L 048	Besluit jeugdwet		•			•						
L 049	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers			•								
L 050	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen			•								
L 051	Wet inburgering 2021			•								
L 052	Wet houdbare overheidsfinanciën									•		
O 001	Wmo-protocol toezicht				•							
O 002	Klachtenregeling Sociaal Domein			•	•	•						
R 001	Delegatie en mandaatregeling	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
R 002	Rechtspositieregeling buitengewoon ambtenaren burgerlijke stand		•									
R 003	Werktijdenregeling Gemeente Heerenveen		•									
R 004	Regeling gegevensverstrekkingen BRP gemeente Heerenveen 2019							•				•
R 005	Budgethoudersregeling 2014	•								•		
R 006	Centrumregeling samenwerking Sociaal Domein Fryslân 2022			•	•	•						
R 007	Regeling beheer en toezicht BRP 2019											•
R 008	Regeling stageplaatsen		•									
R 009	Regeling rechtspositie burgemeester en wethouders gemeente Heerenveen 2019		•									
R 010	Regeling Schadevrij rijden		•									
R 011	Regeling beloning uitstekend functioneren en/of bijzondere prestaties		•									
R 012	Regeling inoonveniëntentoeelage		•									
R 013	Werktijden- en verlofregeling voor het personeel van het Posthuis Theater		•									
R 014	Reis- en verblijfkostenregeling		•									
R 015	Regeling fiscale uitruil woon-werkverkeer		•									
R 016	Privacyreglement personeelsinformatie gemeente Heerenveen		•									
R 017	Schaderegeling ingravingen kabels en leidingen											•
R 018	Nadeelcompensatieregeling kabels en leidingen gemeente Heerenveen 2019											•
R 019	Algemene Nadeelcompensatie Regeling gemeente Heerenveen.											•
R 020	Klachtenregeling gemeente Heerenveen			•	•	•	•					•
R 021	Privacyreglement Sociaal Domein Gemeente Heerenveen			•	•	•	•					
R 022	Subsidieregeling sportaccommodaties gemeente Heerenveen								•			
R 023	Privacyreglement Gemeente Heerenveen	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
R 024	Beheerregeling Informatiebeheer Heerenveen 2020						•					
R 025	Subsidieregeling Leefbaarheid en Meedoen gemeente Heerenveen								•			
R 026	Subsidieregeling Maak het! gemeente Heerenveen								•			
R 027	Subsidieregeling OZBE-compensatie stichtingen en verenigingen gemeente Heerenveen								•			
R 028	Subsidieregeling evenementen gemeente Heerenveen								•			

Soort+nr	onderwerp	Belastingen Inkopen en aanbestedingen	Personeel/Salarissen	Participatie	WMO	Jeugdhulp	Schuldhelpverlening	Informatiebeveiliging	Subsidies	Fin. en alg. dekking smid.	Grondexploitatie	Overig
R 029	Subsidieregeling wijk- en dorpsbudgetten gemeente Heerenveen								♦			
R 030	Subsidieregeling korpsen en muziekverenigingen gemeente Heerenveen								♦			
R 031	Subsidieregeling amateurkunst gemeente Heerenveen								♦			
R 032	Subsidieregeling culturele activiteiten kwetsbare inwoners gemeente Heerenveen								♦			
R 033	Subsidieregeling werkvoucher gemeente Heerenveen			•					•			
R 034	Subsidieregeling peuteropvang en VE gemeente Heerenveen								•			
R 035	Subsidieregeling blijf van waardering mantelzorgers gemeente Heerenveen				•				•			
R 036	Subsidieregeling seksualiteit en genderdiversiteit gemeente Heerenveen								•			
R 037	Subsidieregeling "Groener beloont: groen dak, groene wand en regenwatergebruik 2023"								♦			
R 038	Subsidieregeling "Groener beloont: vergroening, infiltratie, afkoppelen en opvangen regenwater 2023"								♦			
R 039	Nadere subsidieregels Lokaal energie experimenten Fonds (LEEF)								♦			
R 040	Regeling thuiswerkvergoeding		•									
R 041	Subsidieregeling Regiofonds Zuidoost-Friesland								•			
R 042	Regeling 'Uitvoering tijdelijk noodfonds inwoners'			•								
R 043	Subsidieregeling noodfonds maatschappelijke organisaties								•			
R 044	Subsidieregeling 'Groene schoolpleinen'								•			
R 045	Subsidieregeling Maatregel Verduurzaming voor Ondernemers 2023								•			
V 001	Parkeerverordening gemeente Heerenveen 2021											•
V 002	Participatieverordening 2017 (incl. beleidsregels)			•								
V 003	Controleverordening Gemeente Heerenveen 2023									•		
V 004	Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid gemeente Heerenveen									•		
V 005	Verordening bekostiging leerlingenvervoer 2022				•							
V 006	Verordening op het beheer en het gebruik van de gemeentelijke begraafplaatsen voor de gemeente Heerenveen 2021											•
V 007	Verordening Participatieraad: Meedenken is meedoen			•								
V 008	Verordening persoonsgebonden budget (PGB op basis van de WSW)				•							
V 009	Verordening maatschappelijke ondersteuning 2022 gemeente Heerenveen				•							
V 010	Verordening rechtspositie raads- en commissieleden gemeente Heerenveen 2022		•									
V 011	Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Heerenveen 2017			•								
V 012	Handhavingsverordening Participatiewet IOAW en IOAZ 2021			•								
V 013	Verordening individuele inkomensvoet gemeente Heerenveen 2015 (incl. Nadere regels individuele inkomensvoet)			•								
V 014	Verordening tegenprestatie Participatiewet, IOAW en IOAZ gemeente Heerenveen 2015 (incl. beleidsregels)			•								
V 015	Verordening individuele studietoelage gemeente Heerenveen 2015 (incl. beleidsregels)			•								
V 016	Verordening wet kinderopvang			•								
V 017	Verordening Jeugdhulp gemeente Heerenveen					•						
V 018	Verordening materiële financiële gelijkstelling onderwijs											•

Soort+nr	onderwerp	Belastingen Inkopen en aanbestedingen	Personeel/Salarissen	Participatie	WMO	Jeugdhulp	Schuldhelpverlening	Informatiebeveiliging	Subsidies	Fin. en alg. dekking smid.	Grondexploitatie	Overig
V 019	Algemene plaatselijke verordening											•
V 020	Algemene subsidieverordening 2017								•			
V 021	Financiële verordening gemeente Heerenveen 2022									•		
V 022	Legesverordening 2023											•
V 023	Verordening forensenbelasting 2023	•										
V 024	Verordening op de heffing en de invordering van afvalstoffenheffing 2023	•										
V 025	Verordening parkeerbelasting 2023											•
V 026	Verordening precariobelasting 2023											•
V 027	Verordening reclamebelasting 2023	•										
V 028	Verordening haven-, kade- en opslaggeld 2023											•
V 029	Verordening onroerende-zaakbelastingen 2023	•										
V 030	Verordening rioolheffing 2023	•										
V 031	Verordening toeristenbelasting 2023	•										
V 032	Verordening lijkbezorgingsrechten 2023											•
V 033	Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen en heffingen 2023	•										
V 034	Verordening gegevensverstrekking basisregistratie personen											•
V 035	Verordening kabels en leidingen gemeente Heerenveen 2019											•
V 036	Verordening toekenning uitsluitend recht gemeente Heerenveen 2019											•
V 037	Verordening Mobiliteitsfonds gemeente Heerenveen											•
V 038	Verordening beslistermijn schuldhelpverlening gemeente Heerenveen 2021						•					
V 039	Verordening gemeentelijke rekenkamercommissie Heerenveen 2021											•
	Legenda Soort:											
	- A: aanwijdsbesluit											
	- B: gemeentelijk beleid											
	- E: Europese wet- en regelgeving											
	- L: landelijke wet- en regelgeving											
	- O: overige regelgeving											
	- R: regeling											
	- V: verordening											

Colofon

Opdrachtgever:	Raad
Opdracht:	Controleprotocol 2023
Versie:	Versie 01
Omvang rapport:	19
Auteur:	J. Pal, Strategisch adviseur Auditing afdeling BFJz